

bursovně-technickém smyslu, t. j. o zápůjčku se zastavením cenných papírů, která se uzavírá bez souvislosti s bursovním engagementem, a to zastavitelem (Kostgeber), v úmyslu, opatřit si peníze, a stravovatelem (Kostnehmer) v úmyslu, využítkovati dočasně po ruce jsoucích — volných — peněžních hotovosti, neboť těchto předpokladů zajisté tu nebylo. Hledíc ke zjištění nižších soudů šlo spíše o obyčejnou zápůjčku akcií žalovanému, a jen v tom smyslu lze mluvit o stravném obchodu — tedy o smlouvu, již byly spotřebitelné (zastupitelné) věci dány s podmínkou, že bude svého času vráceno stejné množství týchž věcí (§ 983 obč. zák.). Námitka žalovaného, že žalobkyně dle úmluvy není oprávněna náležati na realizaci obchodu (vrácení akcií), dokud nebude to možno beze ztráty pro S-a, po případě žalovaného, byla vyvrácena zjištěním nižších soudů, že se tvrzená úmluva nestala, a proto jest bezvadným též závěr nižších soudů, že, když lhůta k vrácení akcií nebyla stanovena, žalobkyně může nyní po uplynutí několika let požadovati je zpět od žalovaného. Nejde-li mezi stranami o diferenční obchod spekulací, padá též námitka, že takové obchody byly za války zakázány, a netřeba se zabývati dovolacími vývody, vycházejícími z tohoto předpokladu.

Čís. 2651.

Liknavý dlužník povinen jest nahraditi věřiteli nejen úroky z prodlení, nýbrž i znehodnocení jistiny v mezičase ode dne splatnosti do dne placení.

(Rozn. ze dne 23. května 1923, Rv I 1444 '22.)

Žalobkyně dodávala žalované firmě stroje z Německa a dle úmluvy byly kupní ceny splatny při oznámení, že zásilka jest připravena k odeslání, pokud se týče dnem vystavení faktur. Faktury byly vystaveny v době od 16. února 1920 do 23. dubna 1921 a, ježto žalobkyně čítala splatnost teprve po 30 dnech od vystavení té které faktury, nastala splatnost v době od 16. března 1920 do 23. května 1921. Úhrnnou fakturovanou cenu 41.844 M 32 pf zaslala žalovaná žalobkyni teprve dne 27. října 1921, připojivši 2868 M 78 pf na úroky. Žalobkyně však peníze nepřijala, nýbrž žalovala na zaplacení 48.538 Kč 34 h, odpovídajících fakturovaným markám v době splatnosti. **Procesní soud prvního st. o l. i. c. e** žalobu zamítl. **Důvody:** Jde jen o otázku, zda je žalovaná povinna, nahraditi žalobkyni škodu, která jí vzešla poklesem marky v mezidobí, kdy měly býti účty placeny a kdy skutečně byly placeny, v celé výši či jen v úrocích, které již dne 4. února 1922 (ovšem po žalobě) zaplatila. § 1333 obč. zák. stanoví, že škoda, kterou dlužník věřiteli prodlením ve smluveném placení dluhovaných peněz způsobí, nahraňuje se zákonnými úroky. Tímto ustanovením měly býti odstraněny všechny spory o výši škody, způsobené opožděným zaplacením dluhu. Toto ustanovení nevztahuje se jen na zákonitou měnu tuzemska (Kč). § 1333 obč. zák. odvolává se výslovně na ustanovení (mezitím zrušeného) §u 995 obč. zák. Toto ustanovení jedná o úrocích ze zápůjčky. V §u 986 obč. zák. mluví se o zápůjčce v kovových penězích a

papírových penězích a mluví se tam též o měně. Obč. zák. rozlišuje tudíž mezi měnou a dluhovanou jistinou. V soudobém finančním patentu ze dne 20. února 1811 je výslovně uvedeno, že smlouvy dlužno uzavřítí ve vídeňské měně a že jenom zápůjčky mohou býti uzavřeny v jiné měně, než v měně vídeňské (§ 987 obč. zák.). Z toho vysvitá, že v ustanovení Šu 1333 obč. zák. znamená slovo »jistina« vubec peněžité obnosy a nejen obnosy v zákonné měně tuzemské. Ostatně stanoví § 999 obč. zák., že úroky musí býti placeny v téže měně, jako jistina. Z toho vyplývá, že marka není u nás sice měnou, ovšem ale penězi ve smyslu Šu 984 obč. zák., čl. 336 obch. zák. a že škoda z prodlení nahraňuje se úroky. Je to též hospodářsky oprávněno, neboť žádný obchodník v tuzemsku nežádá zaplacení v markách, nemá-li příležitosti, použití jich jako peněz a využití i v tuzemsku jejich kupní síly. Platí tudíž ustanovení Šu 1333 obč. zák. i pro cizí měny. Ustanovení Šu 1333 obč. zák. platí však i pro případ, že se měna (dluhovaná jistina) poklesem ná-kupní síly zhoršila. Vyplývá to nejen z ustanovení Šu 988 obč. zák., nýbrž i z toho, že zrovna čas, kdy prohlášen byl občanský zákon, byl časem stálého poklesu měny (viz shora naznačený finanční patent) a že nicméně nebyl v Šu 1333 obč. zák. vzat zřetel na vnitřní pokles měny, naopak v Šu 988 obč. zák. ustanoveno, že vnitřní pokles jde na útraty věřitele. To se nevztahuje jen na dobu smluvní, nýbrž i na dobu, následující dni, kdy bylo smlouvu plniti, tudíž i na otázku prodlení dlužníka. Neboť, kdyby nebylo tomu tak, musela by býti taková odchylka od ustanovení Šu 1333 obč. zák. zvlášť vyslovena, což se však nestalo. O d v o l a c í s o u d uznal dle žaloby.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D u v o d y:

Žalovaná uplatňuje dovolací důvody Šu 503 čís. 2, 3 a 4 c. ř. s., leč neprávem. Jest nesporno, že fakturované markové kupní ceny, úhrnem 41844 M 32 pf, byly dle úmluvy splatny při oznámení, že zásilka jest připravena k odeslání; — že žalobkyně činila toto oznámení fakturami, zároveň zasílanými; — a že faktury byly vystaveny a zaslány v době od 16. února 1920 do dne 23. dubna 1921. Splatnost markových kupních cen nastala tudíž v době od 16. února 1920 do dne 23. dubna 1921, ale žalobkyně čítá splatnost vždy teprve po 30 dnech od vystavení té které faktury, připomínajíc, že dopřála žalované lhůtu čekací (respiro) jednoho měsíce, poněvadž stroje z Německa zpravidla teprve do jednoho měsíce docházely. Žalovaná v době splatnosti — od 16. března 1920 do 23. května 1921 — neplatila, a octla se tudíž v prodlení. Pokud v odvolacím spisu popírá prodlení, tvrdíc, že žalobkyně, odeslavši zboží bez předchozího zaplacení, poskytla jí úvěr, splatný po upomínce, že tedy faktury staly se splatnými teprve upomínkou, a že po upomínce ihned zaplatila, — stačí připomenouti, že z toho, že žalobkyně vyšla žalované vstříc, nelze nikterak dovoditi, že se vzdala smluvního práva a že bylo co do splatnosti dlužných částek něco změněno na úmluvě. Žalovaná nedostála tudíž včas svému smluvnímu platebnímu závazku, a proto bylo dle Šu 1298 obč. zák. na ní, by prokázala, že se tak stalo

bez jejího zavinění. Nepodala však tohoto důkazu. Dlužno tedy předpokládati zaviněné prodlení v placení na straně žalované, a jest žalovaná dle §§ 1293 a násl. obč. zák. povinna, nahraditi škodu, která žalobkyni tím vzešla. V tom směru strany podstatně se rozcházejí; kdežto žalovaná pokládá za to, že škoda, vzniklá jejím prodlením, jest vyrovnána zaplacením zákonných úroků (§ 1333 obč. zák.), trvá žalobkyně na tom, že liknavá žalovaná jest povinna, nahraditi veškeru škodu, která jí vzešla tím, že jí včas nebylo zaplaceno. Pravdu má žalobkyně. Dle ustálené judikatury tohoto nejvyššího soudu platí ustanovení §u 1333 obč. zák. jen potud, pokud liknavostí dlužníka nevzešla věřiteli žádná jiná majetková újma, než ta, že nemohl ode dne splatnosti dluhu využiti dlužné jistiny, co do hodnoty nezměnné, nelze však věřiteli zabraňovati, by se dle zásad o náhradě škody nedomáhal dalšího odškodnění, byla-li mu zaviněným prodlením dlužníka způsobena škoda v jiných směrech, zejména tím, že poklesem měny jistina byla znehodnocena. V tomto případě byla žalobkyně jako tuzemská firma oprávněna, počítati s určitou sumou československých korun, kterou představovaly dlužné marky v době splatnosti. Nebyla by utrpěla škodu, kdyby jí žalovaná v době splatnosti, kdy kurs marky vůči československé koruně byl příznivým, byla zaplatila dlužných 41.844 mk 32 pf.; v době však, kdy žalovaná skutečně platila, t. j. dne 27. října 1921, byl kurs marky již jen 59, a žalobkyni byla by vzešla značná škoda, kdyby byla musila přijati nabízených 41.844 mk 32 pf., jež tehdy v korunách československých z daleka již neodpovídaly hodnotě v době splatnosti. Naproti tomu žalovaná — rovněž tuzemská firma — která v době splatnosti dluhu byla by musila k opatření dlužných 41.844 mk 32 pf. vynaložiti 48.538 Kč 34 h, dostala dne 27. října 1921 dlužné marky za mnohem menší sumu korun československých a obohatila by se svým neospravedlněným prodlením na úkor žalobkyně. Právem odmítla tedy žalobkyně peníz, placený žalovanou dne 27. října 1921, a dala jej k dispozici žalované, ježto dle §u 1415 obč. zák. nebyla povinna, přijati pouhé splátky, a právem domáhá se na žalované náhrady škody a to dle §u 1323 obč. zák. tak, aby se jí v tuzemské měně dostalo tolik, kolik by v téže měně měla, kdyby byla žalovaná zaplatila dlužné marky v čas, t. j. 30 dní po vystavení té které faktury, a to jest právě zažalovaný (omezený) peníz 48.538 Kč 34 h. Neboť souhlasnému prohlášení obou stran při roku ze dne 26. dubna 1922, že tento omezený peníz odpovídá dle kursů v době 30 dnů od vystavení faktur ceně marek, na něž faktury ztčly, — nelze vzhledem k tomu, že se výslovně stalo k vůli zjednodušení sporu s tím, že spornou zůstává pouze otázka právní, a dle zásady, vyslovené v §u 914 obč. zák., rozuměti jinak, než že žalovaná pro ten případ, že by soud uznal její stanovisko za nesprávné a přidal se k stanovisku žalobkyně, uznala oprávněnost a číselnou správnost omezeného žalobního nároku. Neprávem vytýká tudíž žalovaná v tom směru odvolacímu rozsudku odpor se spisy, a neprávem spatřuje vadnost odvolacího řízení v tom, že nebyla zvlášť zjišťována výše náhrady škody.